
Notes i ressenyes

Alguns arguments a favor de la categoria *Sintagma Predicatiu*
per Anna Bartra i Josep Maria Brucart

Introducció

1. Segons que sembla, una de les diferències més grans que separa l'estructuralisme —i tots els corrents lingüístics desenvolupats amb posterioritat a l'estructuralisme— de la tradició lingüística anterior és el pas, pel que fa als elements que formen la frase, de les anomenades definicions *nacionals* a les definicions *formals*, cosa que representa, en una certa mesura, el deseiximent dels conceptes heretats de la filosofia de tradició greco-llatina, normalment anomenada i definida com a aristotèlica, amb vista a intentar l'establiment d'unes categories que es defineixin a partir de llur estructura formal aïllable i classificable i de llurs relacions amb les altres unitats de la llengua, d'una banda dins el corpus donat d'elements que forneix la descripció gramatical, i de l'altra de la distribució en les frases d'una llengua donada.

A partir de l'establiment de les classes formals sintàctiques i de l'anomenada «anàlisi en constituents immediats», les dues categories bàsiques que han estat establertes per a la segmentació de la frase han estat el *Sintagma Nominal* i el *Sintagma Verbal*, entesos com a construccions endocèntriques el nucli de les quals era el Nom i el Verb respectivament.¹ Aquestes categories, si bé coincideixen a l'hora de llur identificació al primer nivell d'anàlisi, a les frases concretes, amb els tradicionals Subjecte i Predicat, queden definides, a diferència d'aquests, a partir de llur estructura i no a partir de llur valor lògic-semàntic, ni de llurs relacions mútues.

El propòsit fonamental d'aquesta nota és de demostrar la conveniència, seguint algunes propostes minoritàries i sense continuïtat dins la gramàtica generativa transformacional, de considerar com a constituents immediats de la frase les dues categories *Sintagma Nominal* i *Sintagma Predicatiu*, la qual cosa permet una major jerarquització dins Sintagma Predicatiu que no pas la que permet Sintagma Verbal; això forneix una major adequació a la descripció dels Sintagmes Preposicionals a les frases del català. Que quedi ben clar, doncs, que no es tracta d'una simple qüestió de nomenclatura: *Sintagma Predicatiu* és l'etiqueta que es dona a una categoria sintàctica, una construcció endocèntrica que té com a nucli un Sintagma Verbal, el nucli del qual, al

1. Els problemes que presenta la segmentació binària de la frase han estat estudiats per A. W. DE GROOT, *Subject-Predicate Analysis*, «Lingua», 6 (1957), ps. 301-18.

seu torn, és el Verb de la frase.² D'aquesta manera, queda ja explicada des de la Base³ l'existència de Sintagmes Preposicionals de dues menes: els que, depenent de Sintagma Predicatiu, es troben al mateix nivell que el Sintagma Verbal, formant un constituent relativament independent d'aquest, i els que es troben inclosos dins el Sintagma Verbal, per la qual cosa mantenen unes relacions molt més estretes amb el verb de la frase, com veurem més endavant. Per tal de justificar aquesta hipòtesi, presentarem una sèrie d'arguments sintàctics que deriven de l'existència de dues menes de Complementes de Lloc i Temps, amb comportaments sintàctics (i semàntics) força diferenciats.

La regla de reescriptura de F

2. Estudiarem a continuació les tres regles de reescriptura que han estat proposades per tal d'introduir els constituents del primer nivell d'anàlisi, és a dir, l'immediatament inferior a *Frase*, i argumentarem llurs avantatges i/o inconvenients amb vista a una més gran adequació descriptiva i/o explicativa de les regles de la Base d'una gramàtica del català. Aquestes tres regles alternatives són:

- (1) (a) $F \rightarrow SN \sim SV$
- (b) $F \rightarrow SN \sim SV \sim SP_{\text{Prep}}$
- (c) $F \rightarrow SN \sim SP_{\text{Predicatiu}}$

2.1. En la tradició gramatical postestructuralista, semblava donar una més gran coherència a la formulació de les regles i principis de la gramàtica el fet que, paral·lelament al Sintagma Nominal, amb un nucli Nom, s'aïllés el constituent Sintagma Verbal, construcció al voltant del verb. D'altra banda, com indicàvem més amunt, aquesta nomenclatura assenyalava clarament que ambdós constituents eren definits per llur estructura, i el Sintagma Verbal de manera paral·lela al SN com a construcció endocèntrica el nucli de la qual és el Verb de la frase.

Ara bé, aquesta formulació va molt més enllà d'una simple nomenclatura. Implica una determinada ordenació jeràrquica dels elements o subconstituents que apareixen dins el SV. Això vol dir que obtenen el mateix *status* dins la frase tots els complementos verbals; vol dir, en definitiva, que apareixen al mateix nivell, dominats sempre pel nus SV, elements com SN, SP_{Prep}, Adv, etc., i que hem d'atribuir estructures paral·leles a frases amb Complementes Preposicionals intuïtivament tan diferents com els de (2) i (3):

- (2) En Jordi va tornar del bosc *per la drecera*
- (3) En Jordi va tornar del bosc *per la pluja*

Aquesta anàlisi, tot deixant de banda els Adverbials del tipus de *francament*, *naturalment*, etc., de frases com (4) i (5),

- (4) *Francament*, la teva actitud em sorprèn
- (5) *Naturalment*, ell d'això encara no me n'ha parlat⁴

tindria l'avantatge, en el cas que el poguéssim considerar com a tal, d'estudiar dins el SV tots els Complementes Adverbials que d'una manera o una altra estan més relacionats amb el verb; és a dir, de tractar-los de forma unitària.

La regla (1a) presenta, però, una sèrie d'inconvenients de tipus metodològic i descriptiu.

2.1.1. En primer lloc, ens trobem amb un tractament en certa manera divers pel que fa a SN i SV. Mentre que per al SN s'estableix una anàlisi fixada que pot arribar a ésser molt complexa i sofisticada, però mai ambigua, dels seus elements jeràrquicament organitzats, el SV rep un trac-

2. Hem triat la denominació «Sintagma Predicatiu» tot seguint una tradició lingüística que recentment s'ha trobat reflectida als estudis de la GGT i, concretament, en els estudis de N. A. Chomsky, però volem evitar qualsevol possible identificació amb el predicat com a noció lògicosemàntica suava esmentada.

3. Vid. N. A. CHOMSKY, *Aspects of the Theory of Syntax* (Cambridge, Mass., MIT Press, 1965), ps. 106-107.

4. Nosaltres tampoc no hem tingut en compte aquests adverbials. En principi els considerem elements que afecten tota la frase, en la línia d'una anàlisi de tipus performatiu, sense entrar, però, en els problemes concrets que planteja la seva descripció. La resolució d'aquests problemes no afecta en cap manera el que ara considerem, ja que, en qualsevol anàlisi, quedarien fora de l'àmbit en què ens movem.

tament molt divers, ja que, d'una banda, no es crea la necessitat d'una anàlisi exhaustiva dels seus constituents sinó en rares ocasions, quan ho exigeix el tractament d'un problema concret, i, de l'altra, encara en aquests casos hom opta generalment per una solució *ad hoc*, que permeti de sortir del pas sense establir unes línies generals i contrastables i, per tant, sense assolir ni tan sols el nivell més baix d'adequació descriptiva. Si contrastem l'anàlisi que probablement es farà en la descripció gramatical, amb els elements que proveeix la literatura dins la GGT, pel que fa a un SN complex del tipus de (6)⁵ i pel que fa a frases amb diversos complements dins el SV com (7) o (8), ens adonarem de la diversa complexitat que comporta:

- (6) Un grup de quatre xicots molt animats que anaven de festa a llur poble
- (7) Tombi al primer semàfor a l'esquerra a mà dreta⁶
- (8) El meu germà va arribar ahir a les set amb avió amb vol regular amb primera classe del Japó

Això ens demostra que aquesta regla no ens forneix una anàlisi prou afuada del SV i que diferències estructurals prou importants no hi queden reflectides.

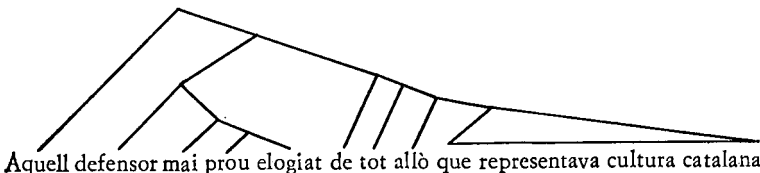
2.1.2. Si deixem de banda els complements oracionals del tipus dels Adverbis de Modalitat de (4) i (5) —dels quals, com ja hem dit, no ens ocuparem en aquest treball— ens trobem que tots els altres complements haurien de dependre indiscriminadament del SV, la qual cosa voldria dir que tenen el mateix *status* dins la frase. Ara bé, si considerem una petita mostra de frases, veurem que el comportament sintàctic dels diversos complements preposicionals d'aquesta mena no és en absolut unitari.

- (9) (a) En un cas així hauries de renunciar *als teus drets*
 (b) Demà anirem *al despatx d'en Recasens*
 (c) Aquestes noies viuen *en una mansarda del carrer Gran*
 (d) En Joan pensa *en la Maria*
- (10) (a) Dido estimà Eneas *amb passió/apassionadament*
 (b) Napoleó parlava als soldats *amb energia*
 (c) En Joan va acabar els estudis de dret *a empentes i rodolons*
 (d) La lluna va desaparèixer de cop i volta *darrera un núvol*
- (11) (a) Dido estimà Eneas *per la seva bellesa*
 (b) Hi haurà lluna plena *la setmana vinent*
 (c) La vida és més sana *al camp*
 (d) Han segrestat el president *al bell mig de l'aeroport*
- (12) (a) En Joan pensa *en un castell de conte de fades*
 (b) En Lluís només treballa *a l'editorial*

Sotmetem les frases de la mostra anterior a algunes proves sintàctiques, com ara per exemple:

- A) Suprimir el complement preposicional.
- B) Traslladar el complement preposicional dins la frase i, per tant, considerar les possibilitats de col·locació que presenta.
- C) Comprovar la possibilitat o no de coordinar aquests complements uns amb altres.
- D) Intentar de pronominalitzar-los, és a dir, de substituir-los per un clític.

- 5. Tinguem en compte una possible anàlisi d'un SN complex qualsevol com (1)

- 6. Agraïm a la nostra companya Maria Lluïsa Hernanz aquest exemple, així com comentaris i discussions molt suggerents, que ens portaren a continuar la reflexió.

I considerem el que demostren la gramaticalitat o agramaticalitat de les frases resultants després de l'aplicació de cadascuna de les proves.

- A) (9) (a) *En un cas així hauries de renunciar
(b) *Demà anirem
(c) *Aquestes noies viuen
(d) *En Joan pensa
- (10) (a) Dido estimà Eneas
(b) Napoleó parlava als soldats
(c) En Joan va acabar dret
(d) La lluna va desaparèixer de cop i volta
- (11) (a) Dido estimà Eneas
(b) ?Hi haurà lluna plena
(c) ?La vida és més sana
(d) Han segrestat el president
- (12) (a) *En Joan pensa
(a₁) En Joan pensa
(b) *En Lluís només treballa
(b₁) En Lluís només treballa

Com és evident pels resultats, a les frases de (9) el complement és «exigit» pel verb, és a dir, que es tracta de complements de règim verbal. Les frases (11b) i (11c) creiem que són un xic anòmales o poc acceptables per raons sintàctico-pragmàtiques, però perfectament gramaticals. Les frases de (12) admeten dues lectures, és a dir, són ambigües. (12a) presenta una lectura paral·lela a (9d) (i per tant també agramatical sense el complement de règim) i (12b) pot tenir les dues ampliacions.

- (12) (c) En Lluís només treballa a la Universitat: ha deixat l'Institut
(d) En Lluís només treballa: ha deixat d'estudiar

A (10), (11) i una de les lectures de (12), el complement és —diguem-ho així— més independent del verb, queda fora de l'àmbit de la subcategorització verbal.

- B) (9) (a) *Als teus drets en un cas així hauries de renunciar
*En un cas així als teus drets hauries de renunciar
Als teus drets, en un cas així hauries de renunciar-hi
- (b) *Al despatx d'en Recasens demà anirem
Al despatx d'en Recasens hi anirem demà
- (c) *En una mansarda del Carrer Gran aquestes noies viuen
En una mansarda del Carrer Gran, viuen aquestes noies
- (d) *En la Maria en Joan pensa
En la Maria, pensa en Joan
- (10) (a) *Apassionadament Dido estimà Eneas
Dido estimà apassionadament Eneas
- (b) *Amb energia Napoleó parlava als soldats
Napoleó parlava amb energia als soldats
- (c) ?A empentes i rodolons en Joan va acabar els estudis de dret
*En Joan va acabar a empentes i rodolons els estudis de dret
- (d) *Darrera un núvol la lluna va desaparèixer de cop i volta
- (11) (a) ?Per la seva bellesa Dido estimà Eneas
(b) La setmana vinent hi haurà lluna plena
(c) Al camp la vida és més sana
(d) Al bell mig de l'aeroport han segrestat el president
- (12) (a) *En un castell de conte de fades en Joan pensa
(a₁) En un castell de conte de fades en Joan pensa
(b) *A l'editorial en Lluís només treballa
(b₁) A l'editorial en Lluís només treballa

Les mateixes frases que resultaven agramaticals sotmeses a la prova (A) ho són també ara. Però, a més, resulten agramaticals les frases (10) si movem el complement fora del SV, la qual cosa demostra que en elles, tot i no tenir-hi el complement un lligam tan estret amb el verb com a (9), s'hi troba més relacionat que a (11) i (11a₁) i (11b₁).

C) Com que els elements triats per a la prova de la coordinació ho han estat a l'atzar presentarem només uns quants exemples que ens demostrin que sobre la coordinació de complements preposicionals pesen fortes restriccions, no solament de tipus sintàctic, sinó també semàntic:

- (9) (a) *Hauries de renunciar als teus drets i en aquesta empresa
 *Hauries de renunciar als teus drets i afablement
- (10) (a) Dido estimà Eneas apassionadament i fins a morir
 (b) ?Napoleó parlava als soldats amb energia i Hitler dalt d'una tarima
- (11) (d) ?Han segrestat el president al bell mig de l'aeroport i sense ferir ningú

Les possibilitats de (12a) mostren els dos sentits de la frase:

- (12) (a) En Joan pensa en un castell de conte de fades i la Maria en un viatge al voltant del món
 (a₁) En Joan pensa en un castell de conte de fades i en Lluís assegut al mig del bosc

D) Observem finalment quines frases produeix la pronominalització del complement:

- (9) (a) En un cas així hi hauries de renunciar
 (b) Demà hi anirem
 (c) Aquestes noies hi viuen
 (d) En Joan hi pensa
- (10) (a) ?Dido hi estimà Eneas
 (b) ?Napoleó hi parlava als soldats
 (c) ?En Joan hi va acabar els estudis de dret
 (d) ?La lluna hi va desaparèixer de cop i volta
- (11) (a) *Dido hi estimà Eneas
 (b) *Hi hi haurà lluna plena
 (c) La vida hi és més sana
 (d) Hi han segrestat el president
- (12) (a) En Joan hi pensa
 (b) En Lluís només hi treballa

Noteu que la prova de la pronominalització és la que ens dona resultats més diferenciats, demostració del funcionament distint d'aquest procés sintàctic, que sembla obeir principalment a restriccions imposades per les característiques formals del complement (*cf.* (11a)), restriccions d'estructura superficial (11b) o restriccions contextuais (*cf.* l'estranyesa de les frases (10), aïllades del seu context).

És evident, doncs, que resulta força contraintuïtiu d'incloure com a dependents d'un mateix nus, i per tant al mateix nivell, complements de funcionament tan diferenciat.

2.1.3. Si tots els Complementes Adverbials depenen del nus SV, aleshores reben la mateixa anàlisi frases d'estructura superficial semblant o, fins i tot, homònimes, les quals, malgrat tot, són enteses com a diferents pels parlants i mostren comportaments sintàctics diversos pel que fa a alguns fenòmens. Així, doncs, segons aquesta anàlisi, les frases (13) i (14) reben la mateixa estructura:

- (13) (a) Els nens jugaven *al pati de l'escola*
 (b) Els nens jugaven *als escacs*
- (14) (a) En Joan pensava (en qualsevol cosa) *en un iot de luxe*
 (b) En Joan pensava *en un iot de luxe* (mentre fumava assegut al seu petit bot)

Algunes diferències en el comportament sintàctic d'aquestes frases ens mostren clarament la disparitat estructural que hi ha entre els membres (a) i (b) de cada parell.

Així, doncs, la dislocació del SPrep de les frases (a) és possible, mentre que no ho és la de les frases (b):

- (15) (a) Al pati de l'escola, els nens jugaven
- (b) *Als escacs, els nens jugaven
- (16) (a) En un iot de luxe, en Joan pensava (en qualsevol cosa)
- (b) *En un iot de luxe, en Joan pensava (assegut al seu petit bot)

Ni tan sols són en general gramaticals les frases amb el SPrep tematitzat i el pronom feble al lloc «originari» del complement als casos (b) —si no s'hi afegeix alguna determinació:

- (17) (a) *Al pati de l'escola*, els nens *hi* jugaven
- (b) *Als escacs, els nens *hi* jugaven
- (c) *Als escacs*, els nens *hi* jugaven tot sovint
- (18) (a) *En un iot de luxe*, en Joan *hi* pensava (en alguna cosa)
- (b) **En un iot de luxe*, en Joan *hi* pensava (assegut al seu petit bot)
- (c) *En un iot de luxe*, en Joan *hi* pensava com en un somni daurat (assegut al seu petit bot)

D'altra banda, observem que ambdues menes de SPrep no són coordinables o, més aviat,⁷ que no són coordinables frases amb SPrep de les dues menes exemplificades respectivament a les frases (a) i (b). Vegeu:

- (19) (a) Els nens jugaven *al pati de l'escola* i *al carrer*
- (b) Els nens jugaven ara *als escacs* ara *a fet i amagar*
- (c) Els nens jugaven *als escacs al pati de l'escola*
- (d) *Els nens jugaven *als escacs* i *al pati de l'escola*
- (e) *Els nens jugaven *al pati de l'escola* i la Carme i la Maria *als escacs*
- (f) Els nens jugaven *als escacs* i els pares *al bingo*
- (g) Els nens jugaven *al pati de l'escola* i els pares *al bingo*

Noteu que les frases (19f) i (19g) només són gramaticals si considerem el *bingo* un joc i un lloc respectivament.

De la mateixa manera, si en el segon terme de la coordinació apareix la pro-forma *fer-bo*, veiem que resulten agramaticals les frases en les quals aquest V no inclou un determinat tipus de SPrep (frases (a)), però no ocorre el mateix quan el que es deixa fora és un altre tipus de SPrep:

7. De fet, sembla que existeix un tipus de restricció especial sobre la coordinació de complements circumstancials dins la frase, siguin de menes diferents o no. Així, les frases (II) i (III) no són gramaticals si no és amb una pronúncia emfàtica:

- (II) *En Joan va arribar ahir de Madrid i amb avió
- (III) *La Maria es va casar l'any passat i a la catedral de Lleida

frases que no són acceptables si no en pressuposem d'altres com:

- (II) (a) En Joan no va arribar ahir de Madrid
- (III) (a) La Maria no s'ha casat

Aquestes frases emfàtiques ens demostren, a més, que el que queda dins la frase pressuposada és el Subjecte i el Sintagma Verbal, amb la qual cosa es veu que alguns complements preposicionals queden fora de SV, com podem veure a (II) i, més clarament, a (IV):

- (IV) En Joan viu a Barcelona i al carrer de Muntaner

que, en la seva versió emfàtica gramatical pressuposa (iv-a,b):

- (IV) (a) En Joan no viu a Barcelona
- (b) En Joan viu a Barcelona?

Per tant, la versió gramatical no emfàtica (iv-c) conté dos complements preposicionals de tipus diferent

- (IV) (c) En Joan viu a Barcelona al carrer de Muntaner

- (20) (a) Els nens jugaven *al pati de l'escola* i els pares ho feien *al camp de golf*
 (b) *Els nens jugaven *al pati de l'escola* i els pares ho feien *als escacs*
 (c) *Els nens jugaven *als escacs* i els pares ho feien *al camp de golf*

2.1.4. D'altra banda, dins d'una mateixa frase, hi ha elements, concretament SP_{rep}, que es demostra que queden fora del SV.

Entre altres, ens ho demostren ja les frases (20). A diferència del sintagma amb valor de proforma *també ho fa*, que podem considerar que «recobreix», per dir-ho així, tota la predicació —llevat, naturalment, del subjecte:

- (21) (a) La Maria escriu i en Pere també ho fa
 (b) La Maria escriu cartes i en Pere també ho fa
 (c) *La Maria escriu cartes i en Pere també ho fa postals
 (d) La Maria escriu cartes als seus amics i en Pere també ho fa
 (e) *La Maria escriu cartes als seus amics i en Pere també ho fa a la seva família
 (f) La Maria escriu cartes als seus amics un cop el mes i en Pere també ho fa
 (g) *La Maria escriu cartes als seus amics un cop el mes i en Pere també ho fa un cop l'any

el sintagma amb valor pro-verbal *ho fa* sembla «recobrir» un àmbit més petit, amb la qual cosa alguns elements poden quedar-ne fora:

- (22) (a) *La Maria escriu cartes i en Pere ho fa postals
 (b) *La Maria escriu a la família i en Pere ho fa als amics
 (c) La Maria escriu cartes als amics a la cuina i en Pere ho fa a la sala
 (d) La Maria escriu cartes als amics un cop el mes i en Pere ho fa un cop l'any

2.2. Com a primera regla de la gramàtica (del català) es pot proposar també la regla (1b). Aquesta regla salva alguns dels esculls que presentava l'anàlisi segons la regla (1a), que ja hem vist; concretament, els Complementos Preposicionals que quedaven fora del nus SV.⁸

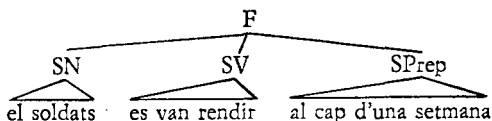
Aquesta regla presenta també, però, una sèrie d'inconvenients que considerarem tot seguit.

2.2.1. En primer lloc, contravé a un principi metodològic d'anàlisi gramatical: l'anomenat *binarisme* en l'anàlisi sintàctica (i també d'altres parts de la gramàtica d'una llengua) que suposa una línia de llarga tradició poques vegades trencada al llarg de la història de la lingüística. Des dels elements fornits per la lingüística de caire lògic-filosòfic d'arrel greco-latina (divisió de la frase en Subjecte i Predicat, Substància i Accident, Onoma i Rhema, etc.) fins a la seva recuperació per la gramàtica generativo-transformacional (la qual ha apel·lat, a més, per tal de recolzar-lo, a conceptes de tipus matemàtic i a l'anomenada intuïció del parlant), aquest principi ha estat generalment respectat. Continuant amb aquesta darrera prova, sembla poder-se afirmar que si demanem a un parlant no avesat a tractar amb qüestions de tipus gramatical que divideixi qualsevol frase (que contingui un Sintagma Preposicional), ho farà en dues parts, com s'indica a (23) i (24):

- (23) Els soldats / es van rendir al cap d'una setmana
 (24) Un conductor gat / va atropellar una velleta ahir al vespre davant de casa

2.2.3. Deixant de banda qüestions que poden ésser considerades més o menys «de principi» com la que acabem d'esmentar, aquesta anàlisi presenta d'altres problemes de tipus estrictament sintàctic.

Considerem en primer lloc el següent. Suposem que, segons la regla (1b), dividim la frase (23) en tres parts, de manera que el diagrama arbori de l'estructura pregona d'aquesta frase seria (23p):

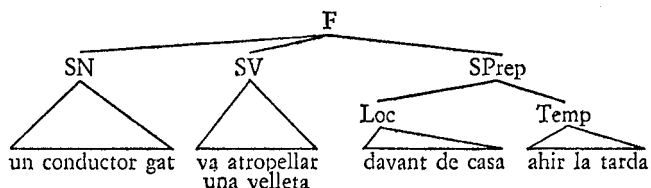
8. Vid. 2.1. No repetim ací l'argumentació ja que considerem que els avantatges existents com a contrapartida a l'argumentació que donàvem allà són prou obvius.

¿Quina seria, aleshores, l'anàlisi que rebria una frase com (24), que conté dos Sintagmes Preposicionals? Per tal d'explicar frases d'aquest tipus hauríem de fer servir una regla com (25):

(25) SPrep → LOC, TEMP

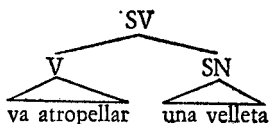
que permetés d'analtzar aquests casos, de manera que la frase (24) quedaria analitzada com a (24p):

(24p)

la qual cosa, però, no deixa de ser una solució relativament contraintuitiva, ja que, de fet, si comparem l'estructura interna de SV:

(24q)

amb la del SPrep, veiem que la relació entre els seus dos constituents immediats V + SN i LOC + TEMP no és paral·lela, ja que:

- a) V + SN formen un conjunt ordenat, i LOC + TEMP no.
- b) Mentre que V i SN són al nivell immediatament inferior de SV perquè en són subparts, la gradació en dos nivells pel que fa al SPrep obeeix solament a la necessitat de desdoblar els diversos elements que, per convenció, colloquem sota la mateixa etiqueta.
- c) LOC i TEMP no formen *mai* un constituent únic en aquest nivell, perquè en podem desplaçar un sense que es produeixi agramaticalitat.⁹

Es evident que aquests problemes, o uns altres de característiques similars, els trobarem sigui quin sigui el nus del qual fem dependre SPrep, però en aquest cas comporten a la coherència de l'anàlisi sintàctica i a la elegància del model uns inconvenients més grans. D'una banda, la segmentació tripartida de l'oració al primer nivell d'anàlisi faria pensar que ens trobem davant tres construccions endocèntriques, i això no és així. D'altra banda, tampoc no ens trobem davant tres constituents d'estructura paral·lela, ja que, a diferència del que ocorre amb SN i SV, els constituents immediats de SPrep (Loc i Temp) tenen un comportament sintàctic semblant, i, també a diferència de SN i SV, no estan ordenats, i si l'etiquetació es fa SPrep → Loc + Temp o SPrep → Temp + Loc és merament per convenció.

2.2.3. Una argumentació paral·lela però inversa a la que acabem de veure i lligada amb la que hem exposat al paràgraf 2.1.4 és la que comporta la utilització de l'adverbi *també*. Aquest element no és de fet un anafòric i la seva aparició pot ésser un mer reforç, com demostren les frases (26)-(28):

9. Cf. (v-a,b):

- (v) (a) *Davant de casa, un conductor gat va atropellar una velleta ahir la tarda*
 (b)* *Un conductor davant de casa gat va atropellar una velleta ahir la tarda*

- (26) Tots havem donat qui més qui menys: tu *també* has de donar alguna cosa (DGLC, subratllat nostre)
 (27) Ell ha estat molt generós: *també* li ho agrairan (DGLC, subratllat nostre)
 (28) Aquesta setmana *també* plourà

Però, normalment, quan apareix juntament amb un Subjecte en una frase coordinada reduïda, el que se sobreentén és el que podríem dir «tot el Predicat» sense excloure'n cap element, la qual cosa demostra l'existència, al primer nivell d'anàlisi de la frase, d'un constituent (SPred), no de dos (SV + SPrep):

- (29) Ahir al vespre en Joan va fer una festa a casa seva i en Pere *també*
 (30) *Ahir al vespre en Joan va fer una festa a casa seva i en Pere *també* al casino
 (31) *Ahir al vespre en Joan a casa seva va fer una festa i en Pere *també* una reunió de la Comissió Permanent

2.3. En tercer lloc, la regla que genera els constituents immediats de la frase pot ésser (1c).

$$(1)(c) \quad F \rightarrow SN \widehat{S}Pred$$

Dins la gramàtica generativo-transformacional, aquesta regla apareix sempre que es pretén d'abastar mitjançant les regles de reescriptura *tots* els constituents de la frase, és a dir, en les formulacions que pretenen d'ésser més explicatives.

Així, la trobem a les regles de Chomsky (1965, ps. 106-107), que repetim ací, traduïdes:¹⁰

- (32) (i) $F \rightarrow SN \widehat{S}Pred$
 (ii) $SPred \rightarrow Aux \widehat{S}SV$ (Locatiu) (Temporal)
 (iii) $SV \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} Còpula \widehat{P}redicat \\ V \left\{ \begin{array}{l} (SN) (SPrep) (SPrep) (Manera) \\ F' \\ Predicat \end{array} \right\} \end{array} \right\}$
 (iv) $Predicat \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} Adjectiu \\ (com) \cdot Nominal - Predicat \end{array} \right\}$
 (v) $SPrep \rightarrow$ Direcció, Duració, Lloc, Freqüència, etc.
 (vi) $V \rightarrow SC$
 (vii) $SN \rightarrow (Det) N (F')$
 (...)

Aquestes regles —i concretament (32i, ii, iii, v) que són les que afecten més directament la problemàtica que estem tractant, permeten a Chomsky d'explicar l'ambigüïtat de frases com (33)¹¹

- (33) He decided on the boat
 (Ell va prendre una decisió sobre la barca)

que pot significar «va prendre una decisió referent a la barca» o bé «va prendre una decisió (sobre qualsevol cosa) quan era dalt de la barca», tal com demostra (34).

- (34) He decided on the boat on the train
 (Ell va prendre una decisió sobre la barca al tren)

La frase (35) és, doncs, paral·lela a una de les lectures de (33) i, per tant, no és ambigua:

- (35) Sobre la barca, va prendre una decisió

De la mateixa manera es diferencien les frases (a) i (b) de (36)-(38):

10. A l'original, aquestes regles porten el número (57).

11. Tal com fem amb les regles, atorguem als exemples d'aquest autor la numeració correlativa del nostre treball, perquè pensem que d'aquesta manera se'n facilita la lectura.

- (36) (a) He worked at the office
(Ell va treballar al despatx)
(b) He worked at the job
(Ell va treballar al projecte)
- (37) (a) He laughed an ten o'clock
(Ell va riure a les deu)
(b) He laughed at the clown
(Ell va riure del pallasso)
- (38) (a) He ran after dinner
(Ell va córrer després de sopar)
(b) He ran after John
(Ell va córrer darrera en Joan)

La mateixa argumentació de Chomsky es pot portar encara més enllà si sotmetem les frases (36)-(38) a una prova consistent a canviar el verb: les frases (a) resulten gramaticals, però no així les frases (b):

- (36) (a') Va dinar al despatx
(b') *Va dinar al projecte

la qual cosa queda clarament explicada si tenim en compte que els Complementes Adverbials de les frases (a) depenen del nus SPred, i a les frases (b) depenen del nus SV, de manera que els SPrep queden afectats pels trets de subcategorització del verb,¹² cosa que no ocorre amb els primers.

Aquesta formulació chomskyana de la primera regla de la gramàtica no ha tingut pràcticament continuació,¹³ probablement pel fet que els Sintagmes Preposicionals o Complementes Adverbials han estat molt poc estudiats a la GGT i l'establiment dels dos nivells, com veurem a continuació, afecta primordialment aquesta problemàtica.

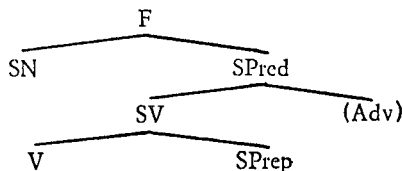
El doble origen dels Sintagmes Preposicionals i Adverbials

3. Fins ara hem presentat arguments que permeten de conjecturar que la regla $F \rightarrow SN \widehat{SV}$ és inadequada pel que fa al tractament indiscriminat de tots els Sintagmes Preposicionals i Adverbials. També hem intentat de demostrar els avantatges de l'alternativa $F \rightarrow SN \widehat{SPred}$ sobre la seva quasi equivalent $F \rightarrow SN \widehat{SV} \widehat{SPrep}$, basant-nos sobretot en supòsits de tipus teòric.¹⁴ El punt comú a totes dues formulacions és el d'acceptar una doble dependència per als complements que la gramàtica tradicional anomenava circumstancials:

12. Vid. N. A. CHOMSKY (1965), p. 101 i ss.

13. Excepcionalment, trobem una formulació semblant a P. S. ROSENBAUM, *A Grammar of English Predicate Complement Constructions* (Cambridge, Mass., MIT Press, 1967), ps. 2-5, on, encara que no s'explicita res més ni es planteja el tema, es generen estructures del tipus de (vi):

(vi)

en la qual s'estableixen les dues menes de complements esmentats. També N. Ruwet i B. Jacobsen fan plantejaments semblants, com veurem més endavant.

14. Encara que no és matèria d'aquest treball, es podria pensar en una regla $F \rightarrow SN \widehat{SPred} \widehat{SPrep}$ en el cas que no admetéssim la hipòtesi performativa. El nus SPrep més alt permetria aleshores donar compte de l'aparició dels ja mencionats abans «adverbis oracionals» (*francament, evidentment, certament, sincerament...*)

- (41) (a) *En Pere enviarà les seves excuses per escrit ahir
 (b) *En Joan va demostrar la seva habilitat demà

De tota manera, Chomsky i Ruwet coincideixen en el fet d'atorgar solament als adverbis de lloc i de temps la possibilitat de dependre directament del nus SPred. El motiu d'aquesta reducció sembla, però, que obeeix a la consideració gairebé nul·la que rep qualsevol altre tipus de complement circumstancial. Solament els complements de lloc, temps i manera són recollits a les regles que proposen. No apareixen altres menes de circumstancials (instrument, causa, companyia, finalitat...) al llarg de la seva argumentació.

Els circumstancials de mode o manera es fan dependre sempre del SV, per tal com se'ls considera modificadors del verb. D'altra banda, i encara que en els treballs esmentats no es fa explícit, algunes menes de circumstancials podrien ésser obtingudes a través de transformacions. Aquest podria ser el cas dels complements de companyia o dels instrumentals (en relació amb aquest darrers, *vid.* Lakoff 1968).¹⁷ De qualsevol forma, la inseguretat absoluta a l'hora d'enfrontar-se a aquesta mena de construccions és una constant en tota la literatura de la GGT. I per això un fenomen tan important com la subordinació adverbial és encara avui una nebulosa gairebé inescrutable per a aquesta teoria.

3.1.1. Resta explicar encara el criteri pel qual es considera que només els complements locatius i temporals poden ocupar la funció [$\left\{ \begin{array}{l} \text{SPrep} \\ \text{Adv} \end{array} \right\}$, SPred]. Chomsky (1965, p. 101) ho justifica de

la manera següent: «Evidentment, els adverbials de temps i de lloc poden aparèixer prou lliurement amb diverses menes de Sintagma Verbal, mentre que moltes menes de Sintagmes Preposicionals apareixen molt més lligats amb els verbs».¹⁸ Si apliquem aquest criteri, els complements subratllats a (42a-e) comparteixen la possibilitat d'aparèixer lliurement amb diverses menes de Sintagma Verbal.»

- (42) (a) L'alcalde va fer un discurs *a la plaça de l'església*
 (b) El tren arribà a l'estació *a les vuit en punt*
 (c) El nen ha amagat la joguina *per la por del mestre*
 (d) La modista va comprar deu metres de seda *per al vestit de la Carme*
 (e) El pare de la víctima plorava *amb desesperació*

Es pot argüir que els complements de lloc i de temps tenen una facilitat més gran per juxtaposar-se a les frases, ja que qualsevol enunciat pot ésser situat en coordenades espàcio-temporals. No és clar, però, que aquesta qualitat sigui universal (és a dir, aplicable a totes les frases gramaticals d'una llengua).¹⁹

17. G. LAKOFF, *Instrumental Adverbs and the Concept of Deep Structure*, «Foundation of Language», 4.1 (1968), ps. 4-29.

18. Com es pot veure, l'autor estableix una diferència terminològica entre «Adverbials de Temps i Lloc» (que són els que depenen d'un nus de nivell més alt) i «Sintagmes Preposicionals» (que formen part del SV). Aquesta distinció, però, no sembla tenir motivació empírica independent, ja que, d'acord amb el que direm més endavant, qualsevol seqüència que pertanyi a la categoria «Adverbial de Temps i Lloc» també pot aparèixer com a «Sintagma Preposicional». Es tracta, per tant, d'una categoria, que pot fer dues funcions diferents ([SPrep, SPred] i [Sprep, SV]). Com que les regles de la base s'han de formular a partir de categories i no de funcions, no sembla que hi hagi cap raó per mantenir la distinció proposada. El caràcter *ad hoc* de la terminologia utilitzada es posa en relleu en la regla que reescriu el SPrep (*vid.* (32v)). Ha de quedar clar que, en el context que ens ocupa, els conceptes d'«Adverbial» i de «Sintagma Preposicional» no són en absolut assimilables als seus homònims tradicionals. Així, per exemple, el complement *a Male* de (vii) seria, dins l'anàlisi de Chomsky (1965), un «Adverbial de lloc» (quan formalment es tracta d'un SPrep), mentre que a (viii) l'adverbi *aquí* seria considerat com a SPrep:

(vii) El capità del vaixell passava unes vacances a Male
 (viii) L'envermíssador no viu pas aquí

B. JACOBSEN, *Transformational Generative Grammar* (Amsterdam, North Holland, 1977), p. 103, intenta justificar, tot reconeixent, aquesta aparent inadequació: «Les diferents menes d'adverbis (a diferència de nocions com "subjecte de" i "objecte de", etc.) no poden ser definides en termes relacionals.»

19. És evident que podríem trobar frases en les quals un complement de lloc i/o de temps contribuïssin a forçar la interpretació semàntica. Amb tot, de vegades és possible de trobar un context en el qual pugui aparèixer la frase resultant:

(ix) En Joan és alt *al país dels pigmeus*

En qualsevol cas, no sembla pas que aquests complements ofereixin una possibilitat de combinació més gran que, per exemple, els causals o els de finalitat. Resulta relativament senzill afegir complements causals a enunciat amb dificultat circumstàncies de lloc o de temps:

- (43) (a) Els arbres perden la fulla *perquè la saba no circula*
(b) Un ós és un mamífer *perquè té mamelles*
(c) En Joan és alt *perquè pren Cola-Cao per esmorzar des de petit*

3.1.2. Per justificar el doble nivell dels Sintagmes Preposicionals, Chomsky (1965, p. 101) explica, pel que fa a l'exemple que hem reproduït a (34):

«Evidentment, el segon Sintagma Preposicional de (34) és simplement un Adverbial de lloc que, com un Adverbial de temps, no té cap connexió especial amb el verb, sinó que modifica el Sintagma Verbal sencer o potser la frase sencera. De fet, pot ésser anteposat opcionalment a la frase, encara que el primer Sintagma Preposicional de (34), que està íntimament lligat al Verb, no pot —és a dir, que la frase *on the train, he decided* no és ambigua.»

En resum, doncs, allò que determina el nivell del qual depèn un Sintagma Preposicional és la connexió més o menys íntima amb el verb. Continuant amb aquest criteri, les frases de (44) contenen complements de lloc i temps dependents del SPred:

- (44) (a) En Lluís va escriure una postal a la Maria *a París*
(b) La mestra es va acomiadar dels alumnes *al final de la classe*
(c) En Joan recorre dos quilòmetres *de casa seva a la feina*
(d) La Marta estudia matemàtiques *al seu refugi de Begur*

En tots els casos, els SPrep subratllats poden ésser col·locats al davant de la frase:

- (44) (a') *A París*, en Lluís va escriure una postal a la Maria
(b') *Al final de la classe*, la mestra es va acomiadar dels alumnes
(c') *De casa seva a la feina*, en Joan recorre dos quilòmetres
(d') *Al seu refugi de Begur*, la Marta estudia matemàtiques

La distinció chomskyana entre «Adverbials de temps i lloc» i «Sintagmes Preposicionals» ja comentada (*vid.* la nota 18) té un paral·lel gairebé perfecte amb la que Lyons (1968, 1977) estableix entre «adjunts de la frase» i «complements». Per a Lyons (1968, p. 344)

«un adjunt és, per definició, un “modificador” afegit a un “nucli” o element principal del qual depèn i del qual es pot “separar” sense que hi hagi cap canvi a la oració.»

Un «adjunt oracional»²⁰ és, doncs, un modificador afegit al predicat (o a la frase). «Complement és, d'altra banda, «qualsevol paraula o locució (distinta del propi verb) que forma constituent obligatori del predicat: per exemple, l'objecte del verb transitiu» (*ibid.*, p. 345).

L'única diferència entre ambdós criteris (el de Chomsky i el de Lyons) rau en el fet que el segon és bastant més general i permet l'existència d'altres adjunts a més dels locatius i tempo-

Però en alguns casos (per exemple, en enunciat analítics i genèrics) és molt difícil de trobar un adverbial d'aquesta manera que pugui acompanyar el predicat:

- (x) La Terra és rodona (? als atlas de geografia)
(xi) Un ós és un mamífer (? sempre/? arreu del món)

20. A la gramàtica anglo-saxona, el terme «adjunt» té una vella tradició. O. JESPersen, *The Philosophy of Grammar* (Londres, Allen & Unwin, 1924) l'utilitza en el sentit de «paraula secundària col·locada dins una unió», mentre que «adnexa» és el mot secundari col·locat dins d'un nexa, i «subjunts» són els mots terciaris (com, per exemple, els substantius que fan funció adverbial). És obvi que de la manera com Lyons utilitza el terme «adjunt» no coincideix amb l'ús més especialitzat que en fa Jespersen. LYONS, *Semantics* (Cambridge, Cambridge University Press, 1977), p. 435, defineix els adjunts com a «expressió sintàcticament opcional o perifèrica». Dins la filologia hispànica, el concepte més proper al de Lyons és el de «aditament», utilitzat per E. Alarcos, «Aditamento, adverbio y cuestiones conexas», *Estudios de gramática funcional del español* (Madrid, Gredos, 1970), ps. 220-221: «Considerem aditament els segments d'una oració la presència o absència dels quals no afecta la seva estructura essencial, i els quals tenen a més una certa mobilitat de situació.»

als. Segons el criteri de Lyons, qualsevol Adverbial o SPrep pot ésser un adjunt (*i. e.*, un SPrep o Adv dependent directament de SPred). La diferència més radical s'estableix amb els adverbis de manera, que per a Chomsky són unívocament complements del verb, mentre que per a Lyons són adjunts del predicat. Respecte als tipus de circumstancials, l'omissió sistemàtica que se'n fa a Chomsky (1965) fa dubtar quin serà el *status* que l'autor els atorga, tot i que sembla decantar-se a considerar-los dependents del SV.

Com que d'ara endavant centrarem l'estudi en els complements locatius i temporals, ens ha semblat necessari d'assenyalar que, si bé per raons d'operativitat ens limitarem a adduir aquesta mena de construccions en l'argumentació, tot sembla indicar que no és correcte d'atribuir solament als locatius i temporals el privilegi de dependre directament de SPred.

3.2. Els complements que depenen immediatament de SV són aquells que formen part obligatòriament del predicat: el complement directe, l'indirecte, l'atribut (si fem abstracció del seu possible valor verbal) i els complements de règim verbal:

- (45) (a) El meu cosí ha acabat *la carrera de dret*
 (b) La Maria va donar *una bufetada a en Pere*
 (c) La mosca és *l'insecte més estúpid de la creació*
 (d) Penso *en el iot que em compraré*

Si eliminem qualsevol dels complements subratllats a (45a-d) obtindrem frases agramaticals o de gramaticalitat molt dubtosa:

- (45) (a') ?El meu cosí ha acabat
 (b') *La Maria va donar/La Maria va donar una bufetada/*La Maria va donar a en Pere
 (c') *La mosca és
 (d') Penso

Les seqüències que no porten asterisc a (45') són gramaticals en el cas que el complement que no s'hi expressa hagi estat anomenat explícitament al context lingüístic que precedeix. És a dir, que cal considerar-les com a frases gramaticalment incompletes, tot i que puguin ésser contextualment íntegres.²¹

3.2.1. El repertori de complements dependents de SV s'ha d'augmentar, ja que és evident que altres menes de frases porten verbs que exigeixen complements diferents del que hem presentat abans. Lyons (1977, p. 469) ofereix una llista de sis esquemes oracionals que apareixen en moltes llengües:²²

- (46) (i) SN + V (intransitiu)
 (ii) SN + V + SN (transitiu)
 (iii) SN (+ Còp) + SN (equacional)
 (iv) SN (+ Còp) + N/Adj (adscriptiu)
 (v) SN (+ Còp) + Loc (locatiu)
 (vi) SN (+ Còp) + Poss (possessiu)

D'aquests esquemes, (46v-vi) són dues menes no exemplificades a (45):²³

- (47) (a) El nen és *a l'escola*
 (b) El llibre és *d'en Marc*

21. Per a la distinció entre integritat gramatical i integritat contextual, *vid.* J. LYONS, *Introduction to Theoretical Linguistics* (Cambridge, Cambridge University Press, 1968), p. 174. La seqüència (45d') es pot interpretar com una frase completa encara que no s'hagi expressat prèviament el complement verbal si el verb «pensar» és utilitzat en el seu valor absolut (és a dir, com a intransitiu i sense Complement de règim). A (45c') difícilment es podria admetre la interpretació del verb «ésser» com a predicatiu amb el sentit d'«existir».

22. A (46), l'element Còp apareix com a opcional ja que en algunes llengües, com el rus, pot no aparèixer en determinades circumstàncies (en present en oracions adscriptives i equacionals). És evident que l'esquema intransitiu no entra en l'argumentació d'aquest paràgraf perquè no conté cap mena de complement verbal. Més endavant, però, hi tornarem.

23. Pel que fa a aquest treball, considerarem els esquemes adscriptius i equacionals com una mateixa mena d'oració. D'altra banda, a la frase (47b) no parem esment a la diferent interpretació que se'n desprèn segons que en Marc sigui l'autor o el propietari del llibre.

Els SPrep de (47) han d'ésser considerats, òbviament, com a dependents del SV, ja que tenen tots els requisits per ser complements del verb. Així, la seva supressió produeix seqüències gramaticalment incompletes (és a dir, agramaticals si el seu context no permet de recuperar-ne els complements absents):

- (47) (a') *El nen és
(b') *El llibre és

Amb els sis esquemes presentats a (46) no en tenim prou, però, per recollir tota la varietat d'estructures nuclears del predicat. Les frases de (48) pertanyen a models que aquells no completen:

- (48) (a) El sopar és a les vuit
(b) El col·loqui va durar fins a les dotze de la nit

Aquests exemples demostren la possibilitat que complements de temps (els subratllats de (48) ho són sense cap mena de dubte) poden aparèixer com a dependents de SV. Les proves utilitzades més amunt confirmen aquesta afirmació:

A) Si eliminem el complement temporal, la frase resultant és gramaticalment incompleta:

- (48) (a') *El sopar és
(b') *El col·loqui va durar

B) Si anteposem el complement, la frase també és agramatical:

- (48) (a'') *A les vuit, el sopar és
(b'') *Fins a les dotze de la nit, el col·loqui va durar

C) Si volem desplaçar el complement temporal al davant de la frase, cal dislocar l'ordre subjecte-verb:²⁴

- (48) (a''') A les vuit és el sopar
(b''') Fins a les dotze de la nit va durar el col·loqui

En conclusió, podem afirmar que els complements de lloc i temps també poden formar part del SV. En aquest cas són complements obligatoris del verb i el seu comportament sintàctic és idèntic al de la resta de complements de règim verbal.

3.2.2. Ja hem assenyalat abans les divergències entre Chomsky (1965) i Lyons (1968, 1977) pel que fa als adverbials de manera. Mentre que per al primer són complements modificadors del verb (i com a tals han de dependre de SV), el segon els tracta com a adjunts (cf. Lyons 1977, p. 721), perquè poden ésser eliminats sense que la integritat de la frase en sofreixi (i, per això, han de dependre de SPred). Amb tot, les oracions de (49) semblen demostrar que els adverbis de manera poden ésser part imprescindible del predicat (això és, autèntics complements):

- (49) (a) En Pere ja està bé
(b) El malalt es troba perfectament
(c) El teu enuig em sembla malament

Es pot argüir que en aquests exemples els verbs no tenen contingut lèxic (o, com a mínim, gairebé no en tenen gens). Però no es pot posar en dubte la seva gramaticalitat i resulta impossible de suprimir els complements adverbials o la seqüència esdevindria agramatical. En el test de l'anteposició, que ja hem aplicat abans, demostren també un comportament oposat al dels complements del SPred:

- (50) (a) En Joan talla la fusta divinant
(b) En Lluís devora àvidament tots els macarrons que troba
(c) El vaig enviar ràpidament a casa dels seus pares

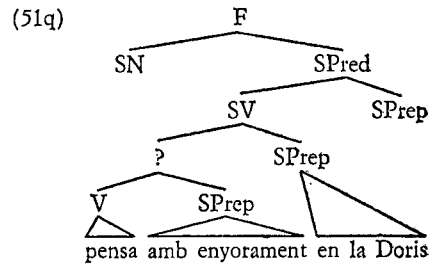
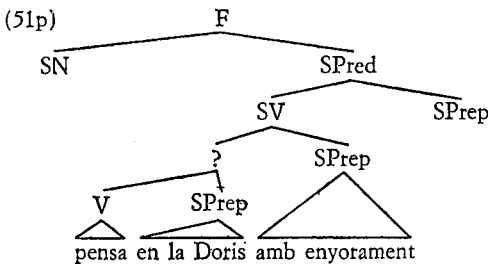
24. Noteu que aquesta dislocació no és necessària en el cas que el complement temporal depengui de SPred. Reprenem amb un exemple ja esmentat:

- (xii) El tren va arribar a l'estació a les vuit en punt
(xiii) A les vuit en punt, el tren va arribar a l'estació

- (d) L'Eduard va fer bé la feina
 (a') *Divinament, en Joan talla la fusta
 (b') *Avidament, en Lluís devora tots els macarrons que troba
 (c') *Ràpidament, el vaig enviar a casa dels seus pares²⁵
 (d') *Bé, l'Eduard va fer la feina

Les frases de (50), totes transitives, mostren un comportament unitari dels complements de manera com a modificadors del SV. Si es restringeixen a dos els nivells en què poden aparèixer els complements adverbials i preposicionals, els Adverbis de Manera han de situar-se al nivell inferior (llevat dels casos de (49), on l'Adverbi de Manera funciona com a atribut). Solament si s'amplia el nombre de nivells, aleshores podrien quedar aquests complements a un nivell diferent dels que fins ara hem estudiat com a complements del verb. El problema que se'ns plantejaria aleshores fóra de decidir si una frase com (51) cal analitzar-la com (51p) o (51q):²⁶

(51) En Lluís pensa amb enyorament en la Doris sobre la coberta del iot

Solament un estudi aprofundit del funcionament de tots els complements del verb (objecte directe i indirecte, complement de règim) en relació amb els complements de manera ens pot oferir una solució satisfactòria.

3.3. Es podria pensar que la qüestió que se'ns ha plantejat al paràgraf anterior respecte als complements de manera presenta un fort paral·lisme amb el problema de fons que aquest treball vol plantejar: la necessitat de postular un constituent SPred que depengui immediatament del nus F. Ens interessa assenyalar aquí, però, que aquesta similitud és solament superficial.

Entre altres, hi ha una diferència fonamental entre el funcionament dels complements locatius i temporals, que abans hem considerat, i els de manera. Aquests darrers, sigui quina sigui la posició dins el SV que tinguin en l'anàlisi, presenten un comportament unitari.²⁷ És a dir, que tant si ens decidim per la configuració (51p) com per (51q), com si deduïm que el que cal és no establir una jerarquia entre els Adverbis de Manera i la resta de complements del SV, el que farem serà determinar quin és el nivell en què s'han d'analitzar tots aquests complements. En

25. La agramaticalitat de (50c') és discutible. Creiem, però, que això deriva del caràcter «quasi-temporal» de l'adverbi *ràpidament*. En efecte, es pot pensar en una doble lectura de (50c) segons que l'adverbi s'interpreti com a temporal («de seguida») o com a modal («amb rapidesa»). Només la primera interpretació podria ésser admesa a (50c). Cal notar que en aquest cas l'adverbi dependria directament del SPred, i no del SV.

26. El problema que sorgeix a l'hora d'etiquetar les seqüències «pensa en la Doris» de (51p) o «pensa amb enyorament» de (51q) no és pas menor: no es tracta simplement d'una mera qüestió terminològica, ja que les categories proposades en l'anàlisi han de tenir una motivació empírica independent que va més enllà de la mera necessitat de col·locar una etiqueta a un constituent ocasional (per exemple, com s'assenyala a Lyons, 1968, p. 331). Una regla recursiva $SV \rightarrow SV \left\{ \begin{array}{l} \text{Sprep} \\ \text{Adv} \end{array} \right\}$ no té cap tradició dins la GGT, la qual cosa demostra una vegada més els criteris tan divergents que han estat seguits per analitzar SN i SV, com ja hem assenyalat a l'apartat anterior. Amb tot, val la pena d'assenyalar el valor explicatiu que tindria una regla d'aquesta mena de cara a proposar una solució lexicista al problema de sintagmes verbals com *fer fàstic / fastiguejar*; *fer por / espantar*; *donar cops / copejar*, etc.

27. Ens referim als complements adverbials de manera que depenen del verb. Cal tenir en compte que els adverbis oracionals tenen una dependència extraverbal. D'altra banda, el fet que el comportament d'aquests adverbials sigui unitari no implica que la qüestió plantejada a (49-51) sigui trivial.

canvi, establint dues funcions [$\left\{ \begin{array}{c} \text{SPrep} \\ \text{Adv} \end{array} \right\}$, SPred] i [$\left\{ \begin{array}{c} \text{SPrep} \\ \text{Adv} \end{array} \right\}$, SV] per a locatius i temporals, ja hem assenyalat que un mateix tipus de complement pot ocupar un nivell o un altre en l'anàlisi. Amb tot, fins ara hem presentat molt pocs exemples de frases en què el complement considerat pugui funcionar indistintament com a complement del predicat o com a complement del verb. En els paràgrafs que segueixen intentarem demostrar que l'ambigüitat estructural que es dedueix de l'anàlisi que proposem per als complements locatius i temporals es reflecteix, de fet, en moltes oracions.

3.4. Tornem a l'exemple de (14):

(14) En Joan pensava en un iot de luxe

L'ambigüitat que es desprèn de considerar el complement *en un iot de luxe* com a locatiu (interpretació (14a)) o com a règim del verb (lectura (14b)) queda reflectida adequadament en el model d'anàlisi que hem proposat: en el primer cas el SPrep dependria de SPred, mentre que en el segon seria complement del SV. Potser es podria dir que l'exemple no és gaire vàlid, ja que solament en el primer cas es pot afirmar amb seguretat que es tracta d'un complement locatiu. I encara es podria argumentar que en la segona interpretació la preposició que apareix superficialment no té el mateix *status* que en la primera (interpretació), ja que, d'acord amb determinats models d'anàlisi, en (14a) la preposició seria en l'estructura profunda un constituent de SPrep, mentre que en (14b) seria un tret del SN (*vid.* Jacobs & Rosenbaum, 1968, ps. 100-107 i 136-141, especialment).²⁸

Amb tot, l'ambigüitat observada a (14) es presenta també en moltes altres frases. En la nota 27 al capítol 2, Chomsky (1965, ps. 217-218) sembla plantejar-se aquesta qüestió:

«Noteu, en particular, que la relació del verb amb l'adverbial locatiu a *John died in England* [En Joan va morir a Anglaterra] (= *In England, John died*) és molt diferent de la de *John stayed in England* [En Joan va romandre a Anglaterra] (*John lived in England* [En Joan va viure a Anglaterra] és, de fet, un representant ambigu de totes dues construccions, essent interpretable bé com a *John resided in England* [En Joan va residir a Anglaterra], anàloga estructuralment a *John stayed in England* amb un complement verbal introduït per la regla (32III) o bé més o menys com *in England, John really lived* [a Anglaterra, en Joan realment va viure] o *in England, John remained alive* [a Anglaterra, en Joan va restar viu] amb un adverbial locatiu que és un complement del Sintagma Verbal introduït per (32II) —*cf.* *John will surely die on the Continent, but he may live in England* [En Joan morirà indubtablement al Continent, però pot viure a Anglaterra]—»

És important de tenir present el caràcter inequívocament locatiu del complement a *Anglaterra* de la frase (52), traducció literal de la de Chomsky:

(52) En Joan va viure a Anglaterra

Fins ara hem vist que aquests complements podien dependre de dos nivells diferents. Però als exemples adduïts sempre havíem considerat que la seva interpretació estructural era unívoca. És a dir, que es tractava, o bé de complements del SPred (com en el cas de (44d)) o bé de complements del SV (com a (47a)). L'ambigüitat de (52) ens demostra, però, que en una mateixa seqüència el complement locatiu pot ocupar, alternativament, qualsevol dels dos nivells indicats.

3.4.1. No és difícil trobar frases de comportament semblant al de (52):

- (53) (a) En Joan treballa a la Seat²⁹
 (b) Woody es passeja en Rolls
 (c) La Sra. Constança dorm a casa seva

28. R. JACOBS & P. S. ROSENBAUM, *English Transformational Grammar* (Waltham, Blaisdell, 1966).

29. L'ambigüitat de (53) prové de considerar els adverbials complements del verb o adverbials que emmarquen l'acció verbal. Així, en el cas de (53a), els dos sentits apareixen clarament diferenciats en les ampliacions següents:

(xiv) En Joan treballa a la SEAT, però l'acomiaran aviat
 (complement de SV)

(xv) En Joan treballa a la SEAT, però a casa no mou ni un dit
 (complement del SPred)

El tret comú de (52) i (53) és que estan construïdes amb verbs intransitius i que l'únic complement que apareix al SPred és un locatiu. Chomsky (1965) presenta una oració d'identica estructura, però considera que el seu funcionament és bastant diferent. La traduïm per (54a).

(54) (a) En Joan va morir a Anglaterra

Segons la seva argumentació, només podem interpretar el locatiu com a complement del SPred. Creiem, però, que és possible una interpretació alternativa de (54) en la qual el SPrep funcioni realment com un complement verbal. L'ambigüitat que proposem quedaria explicada per les ampliacions següents:³⁰

(54) (b) En Joan va morir a Anglaterra, víctima d'un infart

(c) En Joan va morir a Anglaterra, com sempre havia desitjat

Tot sembla indicar que aquesta mena de frases sense altre complement que un locatiu presenten una ambigüitat estructural, segons que el SPrep o Adv de lloc depengui directament del SPred o del SV. És evident que queden fora d'aquest àmbit els verbs que no tenen un contingut semàntic propi i necessiten la presència almenys d'un complement verbal o els que exigeixen un argument locatiu.³¹ Un estudi, encara que sigui molt superficial, del comportament dels adverbials temporals ens mostra un evident paral·lisme amb els locatius:

(55) (a) El ferit va morir a la mitja nit

(b) El concert va continuar fins a les dues

(c) La sessió començà a les deu en punt

3.4.2. A l'apartat anterior hem presentat exemples d'ambigüitat en oracions intransitives. ¿Vol dir això que aquest fenomen només apareix amb aquesta mena de verbs? Si comparem (53a) i (56),

(56) (a) En Joan fa la seva feina a la SEAT

(b) Els treballadors cobren la seva nòmina a «La Caixa»

és evident que l'ambigüitat que apareix a (53a) és compartida per (56), ja que ambdues interpretacions són possibles.³² Per tant, en frases transitives com aquestes també hem d'admetre la doble dependència del SPrep locatiu. Això implica que, quan el SPrep és complement verbal ([SPrep, SV]), verbs com *fer* o *cobrar* es presenten en una construcció amb dos arguments (no considerant el subjecte): complement directe o sintagma preposicional locatiu. Aquesta és una característica que totes les gramàtiques tendeixen a deixar de banda. En efecte, en alguns casos no es pot fer altrament que admetre que un locatiu és complement obligatori del verb (com ocorre amb els verbs «buits de significat» que hem presentat abans). En algunes gramàtiques s'arriba a acceptar (gairebé implícitament) que verbs intransitius com els que hem presentat a les frases (53-55) puguin portar complements d'aquesta mena. Però el que mai no es reconeix és la possibilitat que aquests complements apareguin també en frases transitives, ja que aleshores es considera que són verbs que subcategoritzen únicament l'objecte directe.

30. És obvi que en la interpretació (54c) cal entendre que el desig d'en Joan era que la seva mort s'esdevingués a Anglaterra. Descartem qualsevol interpretació d'un desig suïcida de Joan. Així, només (54b) admetria com a paràfrasi la frase amb desplaçament del SPrep al davant:

(xvi) A Anglaterra, en Joan va morir, víctima d'una trombosi

(xvii) A Anglaterra, en Joan va morir, com sempre havia desitjat.

31. Alguns exemples construïts amb aquests verbs són els següents:

(xviii) En Joan és a casa

(xix) El cap de Departament es queda a la reunió

(xx) La comitiva va (cap) al Palau

En tots tres casos, el locatiu funciona unívocament com a complement del SV.

32. Recordem que per tal de diferenciar els dos significats podem anteposar el SPrep:

(xxi) A la Seat, en Joan (hi) fa la seva feina

(xxii) A la Seat fa la seva feina en Joan

A (xxi) el locatiu és inequívocament complement del SPred. Com a complement del verb, el SPrep només pot anteposar-se si es fa un canvi d'ordre entre el subjecte i el que queda del SV i si el locatiu és pronunciat emfàticament, com a (xxii), o es clivella d'alguna manera la frase:

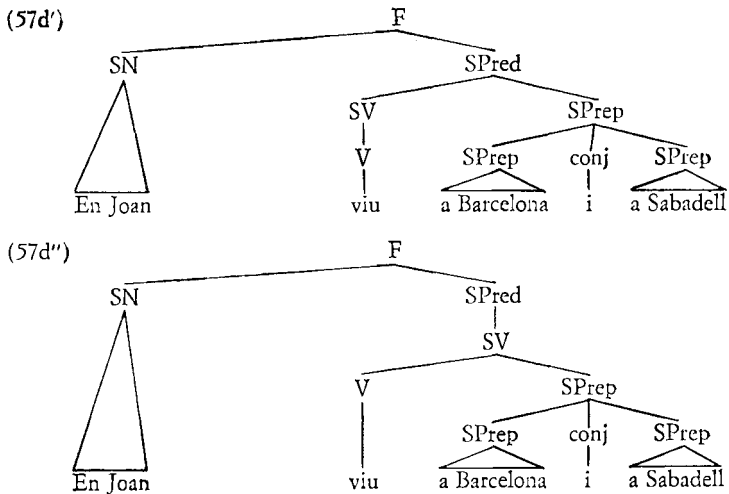
(xxiii) És a la Seat on en Joan fa la seva feina

3.5. Fins ara hem parlat del doble paper que poden tenir els complements locatius i temporals en una frase. En teoria, hi ha la possibilitat que una mateixa frase contingui dos complements de lloc (o de temps) la funció dels quals sigui la de complement del SV en un cas i complement de SPred en l'altre. Als paràgrafs següents intentarem demostrar que oracions d'aquesta mena apareixen a la llengua i que només una anàlisi que distingeixi tots dos nivells pot donar-ne compte satisfactòriament.

3.5.1. Les frases de (57) presenten el tret comú de portar diversos complements locatius als seus predicats:

- (57) (a) En Joan viu a Barcelona, a la Diagonal
 (b) En Joan viu a Barcelona a la Diagonal
 (c) *En Joan viu a Barcelona i a la Diagonal
 (d) En Joan viu a Barcelona i a Sabadell
 (e) En Joan viu a la Diagonal a Barcelona
 (f) En Joan viu a Barcelona, a la Diagonal, i a Sabadell, a la Rambla

El verb *viure* admet, com ja hem vist al paràgraf anterior, construccions amb un locatiu com a complement verbal o com a complement del predicat. L'exemple (57d) posa de manifest aquesta ambigüitat, ja que pot ésser analitzat com (57d') o com (57d''):

El caràcter coordinat dels dos complements preposicionals implica que tots dos acompleixen la mateixa funció, ja sigui com a [SPrep, SV] o com a [SPrep, SPred]. La agramaticalitat de (57c) (o, com a mínim, el grau d'acceptabilitat tan baix que té) prové de l'heterogenitat dels complements coordinats. Mentre que (57d) és perfectament gramatical, perquè *a Barcelona* i *a Sabadell* són elements de la mateixa jerarquia, entre *a Barcelona* i *a la Diagonal* existeix una desigualtat de nivell, sobretot si considerem que el sentit del segon element està inclòs dins del més gran «Barcelona». Fixem-nos que (58), paral·lela a (57c), és una frase aparentment absurda:

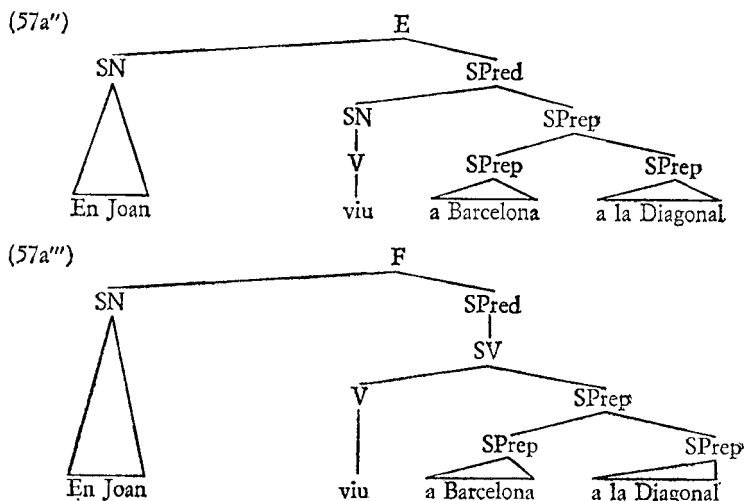
- (58) *En Joan es passa gairebé tot el dia a casa seva i al despatx
 (i. e.: «al despatx de casa seva»)

(58) és entesa com a perfectament gramatical, però, si *el despatx* es considera un lloc situat fora de la casa d'en Joan. En resum, doncs, dos complements locatius presents en una oració admeten la coordinació si no n'hi cap que tingui un abast més restringit ni es pugui considerar un element constitutiu de l'altre, ja que en aquest cas la construcció gramatical és l'exemplificada a (57a).

En aquest treball suposarem que l'estructura de frases com (57a) presenta la juxtaposició dels dos Síntagmes Preposicionals locatius.³³ Encara que aquesta opció no és totalment lliure de problemes, és evident que el segon complement preposicional té a (57a) un valor explicatiu. La necessitat d'una pausa (i la subsegüent ruptura entonacional) entre ambdós, que cal repetir si l'enunciat continua, com és el cas de (57f), assimila aquest complement a les oracions explicatives i als ordenaments apositius en general. A més, cal notar que l'ordre dels locatius no modifica la interpretació semàntica ni la gramaticalitat de l'enunciat:

(57) (a') En Joan viu a la Diagonal, a Barcelona

(57a) presenta, però, la mateixa ambigüitat que ja hem analitzat a (57d):

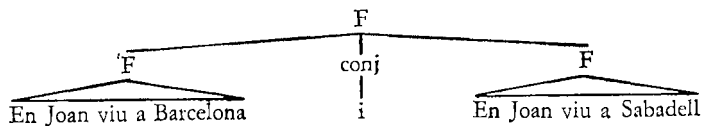
El més important és, aquí, assenyalar que els dos SPrep locatius de (57a) estan al mateix nivell, ja sigui que funcionin com a complements de SPred o com a complements de SV. (57f) és un exemple mixt de les construccions que hem discutit fins ara.

3.5.2. Recorrerem ara, momentàniament, a una noció ampla de pressuposició. Imaginem-nos un parlant que vol preguntar al seu interlocutor sobre el lloc de residència d'un tercer individu. Una de les preguntes possibles és (59):

(59) On viu en Joan?

33. Una manera més convincent d'explicar les diferències entre (57d) i (57a) seria **proposar** per a la primera una estructura subjacent en què hi hagués ducs oracions coordinades:

(xxiv)

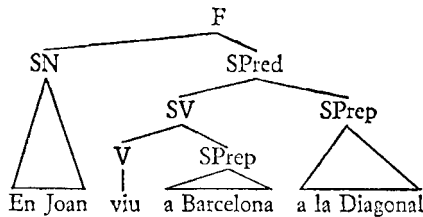

Aquesta anàlisi recull de forma clara la independència més gran que hi ha entre els SPrep locatius de (57d), enfront de la relació estreta que mantenen els de (57a):

Els enunciats (57a, c, f) són, entre molts d'altres, respostes possibles a (59). Però suposem ara que el parlant sap que en Joan té casa a dues ciutats (a Barcelona i Sabadell, per exemple) i que solament li interessa de saber a quin lloc d'una d'aquestes ciutats viu exactament. El parlant podrà preguntar (60):

(60) On viu en Joan a Barcelona?

Després d'aquesta pregunta, no podem esperar (57a) (i menys encara (57f) o (57d)), sinó (57b).³⁴ En aquesta frase tenim dos complements locatius que ocupen un lloc a diferent nivell estructural:

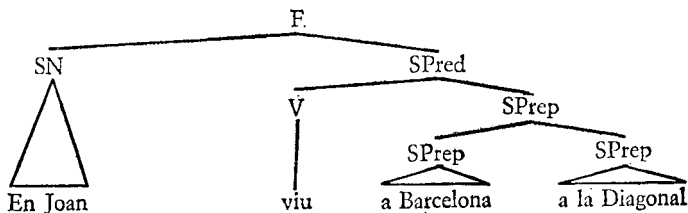

A (57b') observem que el verb té un argument locatiu (com ocorria en una de les interpretacions de (53a)) i un SPrep, també de lloc, que depèn del SPred. Per tant, cal que l'anàlisi pugui donar explicació del doble nivell de què poden dependre aquests complements. Les frases de (61) són exemples paral·lels a (57b, e):

- (61) (a) En Joan treballa a la SEAT a la secció de muntatge
 (b) Els nois Rovira van al Liceu a una llotja del segon pis
 (c) Els nens juguen a casa a l'habitació gran
 (d) En Lluís cobra a «La Caixa» a l'oficina Jaume Pinet

Perquè les oracions d'aquesta mena siguin gramaticals ha d'haver-hi una certa compatibilitat lògica entre els dos complements locatius, de manera que acostuma a haver-hi una relació d'inclusió i pertinença d'un d'ells respecte a l'altre, en el sentit que s'exemplifica a (62):³⁵

(xxv)

34. Mecanismes d'elisió extraoracional no ben determinats dins la GGT haurien de fer recuperable l'enunciat (57b) a partir de (xxvi), que és certament la resposta més probable en aquest context:

(xxvi) A la Diagonal

Noteu, però, que la pregunta (60) conté el mateix problema que estudiarem a (57b).

35. Cf. L. TESNIÈRE, *Elements de syntaxe structurale* (París, Klincksie'ck, 1969), p. 125: «Es evident que només pot haver-hi dos circumstants de la mateixa mena si no s'exclouen l'un a l'altre.» La relació obligatòria que ha d'existir entre els dos locatius no ens sembla pas indicatiu d'identitat funcional (la qual es dona a (57a), però no a (57b)), sinó que més aviat creiem que és donada pels postulats generals de congruència al discurs, com demostra la agramaticalitat dels enunciats de (63). Observem que el que és crucial d'aquest exemple és la possibilitat o la impossibilitat de

- (62) (a) secció de muntatge $\in$ SEAT
- (b) llotja del segon pis $\in$ Liceu
- (c) habitació gran $\in$ casa
- (d) oficina Jaume Pinent $\in$ «La Caixa»

Això explica la agramaticalitat de (63):

- (63) (a) *En Joan viu a Barcelona a Girona
- (b) *En Joan treballa a la secció de muntatge a la secció de pintura
- (c) *En Lluís fa classes a la Facultat de Lletres al Departament de Suïcidis

Del que acabem de dir es podria deduir que sempre és el locatiu que indica el concepte més restringit el que funciona com a [SPrep, SPred]. Però una ullada superficial a les possibilitats de la llengua ens demostra de seguida que no és pas així. A l'exemple (61a) el locatiu que funciona com a complement del SPred es pot considerar una concreció del que funciona com a complement del SV. Però també són possibles els enunciats de (64):

- (64) (a) En Joan treballa a la secció de muntatge a la SEAT
- (b) En Lluís viu en un àtic a Barcelona

No tindria sentit pensar que als exemples de (64) es produeix la mateixa mena de relació lògica que hem proposat més amunt entre els complements locatius:

- (65) (a) SEAT $\in$ Secció de muntatge
- (b) Barcelona $\in$ àtic

Ni tan sols prenent les classes situades a la dreta del signe d'inclusió en el sentit més extens possible tenen cap mena de sentit les relacions de (65). Per tant, no és possible argumentar que entre les dues menes de locatius hi hagi d'haver una relació lògica d'inclusió en una direcció determinada. Amb tot, creiem que sempre és necessari que, des del punt de vista del parlant, el complement locatiu que depengui del SPred expressi una noció més restringida que l'altre. Ara bé, el «procediment de restricció» pot seguir camins diferents.

Així, per exemple, a (61a) el «procediment» utilitzat és el que representem de manera molt poc elaborada a (66a), mentre que (66b) seria el model que determinaria l'ordre dels locatius a (64a):

- (66) (a) SEAT: secció de muntatge
          secció de canvis
          secció de motors
          secció de carrosseria
          ... ..
- (b) Seccions de muntatge: SEAT
                                  Motor Ibèrica
                                  Talbot
                                  Renault
                                  ...

3.5.3. Finalment, comprovem si el comportament diferent d'ambdós tipus de complements quan se'ls desplaça al davant de la frase (tal com hem estudiat a 3.1.2. i 3.2.1.) es manté en el cas de les frases de (57). El principi general (exposat ja a Chomsky 1965) era que, mentre que el Sintagma Adverbial o Preposicional que depèn immediatament del SPred pot ésser anteposat a la frase en què apareix sense que en pateixi la gramaticalitat, el Sintagma Adverbial o Preposicional que depèn del SV no pot ésser mogut —si no deixem un pronom feble al seu lloc o realitzem algun altre canvi (per exemple, d'ordre d'elements) complementari a la frase— ja que es tracta d'un dels arguments obligatoris del Verb.

Considerem el cas de (57a). Més amunt hem assenyalat la igualtat de nivell d'ambdós complements, ja fos com a complements del SPred ja fos com a complements del SV. Una forma de testimoniar aquesta identitat funcional entre ambdós consisteix a demostrar que no és possible la simple anteposició d'un d'ells:

---

considerar el segon locatiu com a «concepte més restringit» que formi part del primer, en el sentit assenyalat a (66).

- (67) (a) En Joan viu a Barcelona, a la Diagonal
- (b) A la Diagonal, en Joan viu a Barcelona
- (c) A Barcelona, en Joan viu a la Diagonal

Les oracions (67a-c) no representen contraexemple al que hem indicat fins ara per tal com es relacionen amb (57b) i (57e), respectivament, però no amb (67a). Només en la lectura «En Joan és viu a Barcelona, a la Diagonal» es pot anteposar el SPrep:

- (68) (a) A Barcelona, a la Diagonal, en Joan viu
- (b) *A Barcelona, en Joan viu, a la Diagonal
- (c) *A la Diagonal, en Joan viu, a Barcelona

La agramaticalitat de (68b, c) demostra la cohesió que hi ha entre ambdós locatius.³⁶

A la interpretació alternativa de (67a) (és a dir, atorgant a la frase el sentit «En Joan té la seva residència a Barcelona, a la Diagonal») el SPrep locatiu és el complement del SV, i per tant no ha d'ésser possible la seva anteposició si no es fa un canvi d'ordre entre el subjecte i el verb, no es clivella la frase, o no es deixa un pronom feble al lloc del locatiu:

- (69) (a) *A Barcelona, a la Diagonal, en Joan viu
- (b) ?A Barcelona, a la Diagonal, viu en Joan
- (c) A Barcelona, a la Diagonal, hi viu en Joan
- (d) A Barcelona, a la Diagonal, és on viu en Joan

Ja hem vist que (67b, c) són el resultat de l'anteposició del complement locatiu que depèn del predicat a (57b, c), respectivament. Per tant, els exemples de (57) admeten perfectament els mecanismes assenyalats als punts anteriors sobre el desplaçament dels complements adverbials i preposicionals.

ANNA BARTRA I JOSEP MARIA BRUCART

36. Establint un paralelisme entre els procediments de juxtaposició i coordinació, la agramaticalitat de (68b,c) es pot explicar com una violació de la *Restricció d'estructura coordinada* formulada per J. R. Ross, *Constraints on Variables in Syntax* (Bloomington, IULC, 1967), p. 89. Això si admetem el caràcter juxtaposat del SPrep de (67a).